GAZETA LWOWSKA.

W Srodę Nro. 141. 3. Września 1817.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — Dla lepszego uposażenia szkoły gminney w Brzostku, obiecał tameczny Proboszcz JX. Skrudziński po korcu pszenicy i po korcu żyta, a Gmina mieyska tameczna po 20 ZR. corocznie dokładać; — które to piękne czyny Rząd kraiowy niniejszem do powszechney wiadomości podaie.

Dokończenie (*przerwanych w przeszłym numerze gazety naszey*) statutow i przywileiow, nadanych przez N. Pana Austryackiemu Bankowi narodowemu:

V. O szczególnych prerogatywach Instytutu bankowego, i o trwałości przywileiu.

§. 43.) Cały maiątek Banku i przychody, które Towarzystwo bankowe, iako zjednoczone ciało pobiera, maią bydź wolne od opłaty podatków, wyiąwszy realności, któreby posiadać mogło.

§. 44.) Wszystkie księgi i wpisy bankowe, równie też wszystkie imieniem Towarzystwa bankowego wydaiące się dokumenta pieniężne, maią bydź wolnemi od stemplu.

§. 45.) Władzom nadaie się moc do zezwalania, aby kapitały sierocińskie i fideikomissowe, tudzież przewyżki, czyli rozrządzalne summy duchownym lub świeckim korporacyom, założeniom albo instytutom publicznym i funduszom należące, na zakupywanie akcyi w Banku narodowym obracać.

§. 46.) Bank narodowy ma prawo ustanawienia banków filialnych w okręgu Państwa, a skoro prawa tego używa, żadnemu innemu Towarzystwu nie iest wolno w temże samem mieyscu, gdzie on bank filialny założył, iakowy instytut eskontowy zakładać, albo noty wydawać.

§. 47.) Na fałszowanie i naśladowanie banknotów stanowią się też same kary, iakie na fałszowanie i naśladowanie wydanych przez Rząd pieniędzy papierowych postanowione są. Władze są obowiązane takowych zbrodniów śledzić, chwytać i karać.

§. 48.) Fałszowanie i naśladowanie akcyi, lub też zapisów dłużowych, rewersów depozytowych i innych dokumentów bankowych, ma kary w Naszey księdze ustaw o zbrodniach przeciwko fałszowaniu dokumentów publicznych na siebie ściągnąć.

§. 49.) We wszystkich sporach prawnych, czyli to Bank iako strona powodowa, lub iako obżałowana staie, wyznacza się Nasz Sąd szlachecki w Austryi Niższey za iego Sąd uprzywileiowany. Od tego wyłączaią się sprawy wexlowe, które w obydwoch przypadkach w Naszym Niższo-Austryackim Sądzie handlowym i wexlowym, rozsądzać się maią.

§. 50.) Ponieważ Bank na złożone u niego dokumenta akcyyne, zastawy, depozyta, pożyczki i kapitały żadnych kontraktow, prenotacyi lub superprenotacyi bezpośrednio nie przyymuie, przeto maią się wszystkie strony prywatne i Władze wyłącznie do Niższo-Austryackiego Sądu szlacheckiego udawać, chcąc sobie poprzednicze środki bezpieczeństwa wyrobić. Te zaś środki bezpieczeństwa tak dalece tylko mieysce mieć mogą, iż Niższo-Austryacki Sąd szlachecki Bank zawiadomi, aby się z iakowem wypłaceniem, wydaniem, lub przekazaniem na innę osobę, aż do ukończenia sporu wstrzymał. W ciągu sprawy upoważnionym iest Bank przypadaiące prowizye, dywidendy, zastawy, depozyta i kapitały, w Niższo-Austryackim Sądzie szlacheckim złożyć.

§. 51.) Jeżeli złożone akcye, lub inne kapitały i rzeczy (effekta) Bankowi powierzone do iakowego sądowego zawiadywania i dozoru należą, albo ieśli na nich iakowa substytucya, lub inne iakowe ograniczenie zanotowanem bydź ma, tedy o tem podobnież przez Niższo-Austryacki Sąd szlachecki Bankowi celem zanotowania w księgach bankowych, i wydania prowizyi, dywidendy, depozytow i t. d. dokładna wiadomość daną bydź ma.

§. 52.) Umarzania akcyi i innych zgubionych dokumentów bankowych, należy się dopraszać u Niższo-Austryackiego Sądu szlacheckiego, który sobie w tey mierze według przepisów o umarzaniu publicznych papierów kraiowych, postąpi.

M

§. 53.) Pieniądze w banku girowym złożone, nie podpadaią żadnemu poprzedniczemu kondyktowi, lecz dopiero po wyrobieniu sądowey grabieży, wydane bydź mogą.

§. 54.) Żaden zarzut iakowey trzeciey osoby nie może Bankowi w iego stosownem do statutow postępowaniu przeszkadzać, lub onegoż bezwarunkowe prawo pierwszeństwa do poszukiwania własnych pretensyi swoich na pieniądzach i rzeczach w posiadaniu iego będących, ograniczać. Bank ma prawo, w miarę tych statutow i według dalszego osobnego rozporządzenia, bez sądowego pośrednictwa, z powyższych źrodeł samemu sobie zapłacić, a zatem nie ma czekać końca processu między trzeciemi osobami toczącego się.

§. 55.) Gdy się Towarzystwo przez zgaśnienie przywileiu rozwiąże, naówczas ogólna własność bankowa, to iest ruchomy i nieruchomy maiątek iego, zamienia się na walutę bankową, wypłaci się wszystka cudza gotowizna, porownaią się wszystkie koszta i rachunki, a nareszcie pozostała summa według proporcyi akcyi między Towarzystwo wraz podzieloną zostanie.

§. 56) W razie wcześnieyszego rozłączenia się należy podobnymże sposobem postąpić, a w szczególności uskutecznić proporcyonalny podział nieumorzonych ieszcze obligów rządowych, wydanych za składki w pieniądzach popierowych, a to przez wydanie poiedyńczych zapisów długowych, od których prowizya po półtrzecia od sta w monecie konwencyyney opłacać się będzie.

§. 57.) Gdyby w ciągu trwałości Towarzystwa względem zastosowania tych statutow do poiedyńczych przypadków wątpliwości zaszły, albo gdyby się między Współczłonkami Dyrekcyi a Wydziałem iakowe spory wszczęły; nakoniec, gdyby podczas rozstawania się Towarzystwa sprzeczki względem porównywania zachodziły, którychby zgodnym sposobem załatwić nie było można, wówczas należy takowe przełożyć naywyższey Władzy sądowey, która ie w charakterze naywyższey Władzy polubowney, bez dalszego odwołania się rozstrzygnie.

§. 58.) Obecny przywiley, wraz ze wszystkiemi przezeń Bankowi nadanemi prerogatywami, ma trwać przez lat dwadzieścia i pięć, a nawet i po upłynieniu tego czasu ieszcze daley istnieć może, ieżeliby do owego czasu cała summa obligów, które Bank za składki w pieniądzach papierowych złożone otrzyma, umorzoną nie była.

Na wszystkie przeto Władze wkładamy obowiązek, aby Towarzystwo bankowe w używaniu tego przywileiu broniły, i nad ścisłem zachowaniem obecnych statutow czuwały.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu, dnia piętnastego Lipca, w roku tysiącznym ośmsetnym siedmnastym, panowania Naszego dwudziestym szóstym.

FRANCISZEK.

(L. S.)

Aloizy Hrabia Ugarte,
Król. Czeski naywyższy, i Arcyxiążęco-Austryacki pierwszy Kanclerz.

Prokopiusz Hrabia Lazanzky.

Jan Nep. Baron Geislern.

Z własnego naywyższego rozkazu Jego C. K. Apost. Mości:

Józef Baron Deblhoff.

(Wspomniany w 3cim §fie tych statutow plan umarzania obligacyi rządowych, Austryackiemu Bankowi narodowemu danych, w przyszłym numerze umieściemy.)

Wiadomości zagraniczne.

Brazyliia i Portugaliia.

Według powieści Kapitana Morphy, Dowodcy okrętu Heros, który z Bahii do Lizbony przybył, wynosi liczba buntowników z powieszonym iuż Martinezem do Bahii przyprowadzonych, około 70 osób. Co chwila wyglądali wyroku swoiego. Ponieważ ich przeciwko Monarsze swoiemu uzbroionych schwytano, przeto nie wątpią, że na śmierć skazanymi będą.

Z Lizbony donoszą pod dniem 26. Lipca, że zaburzenie umysłów ieszcze nie ustało, i że szczególniey okazuie się między woyskiem liniiowem, które do Brazylii przeznaczono, a które całemi kupami ucieka. Z iednego bataliionu uciekło przeszło 100 ludzi. Kupa zbiegów woyskowych rozpisała w okolicy Leiry żywność i kontrybucyę; a gdy się mieszkańcy od tego wzbraniali, przyszło do potyczki, w którey kilkunastu ludzi zabito. Wyroki przeciwko sprzysiężeńcom Lizbońskim wydane posłano do Rio-Janeiro, aby ie Król rozważył i potwierdził.

Ameryka Hiszpańska.

Gazeta Baltimorska umieściła co następuie: „Dnia 11. Lipca przybył tu od strony południowey Pułkownik Pasey, Adiutant Jenerała Mac-Gregora. Ten potwierdza, że wyspa Amelia przez niepodległych, pod dowództwem Jenerała iego i przez eskadrę Je-

nerała Briona zdobytą została. Ponieważ się osada za pierwszym wystrzałem działowym poddała, przeto nie było żadney potyczki. Cała flota składaiąca się z okrętu o trzech masztach i z 9 goelet, popłynęła ku wyspie Sgo Augusyna, która, lubo mocnieysza, aniżeli Amelia, przecież się podobnoś bez wystrzału podda.

Połączone siły zbroyne Jenerała Mac-Gregora i Admirała Briona, rachuią na 1400 ludzi. Na wyspie Amelii było tylko 50 ludzi z iednem działem. Na wyspie S. Augustyna ma dowodzić Pułkownik Patinger, Officer zdolny i waleczny, ale osada iego podobnież bardzo iest słaba. Posiadanie wyspy Amelii iest dla poruszeń, które Mac-Gregor w porozumieniu się z flotą Briona czynić zamyśla, naywiększey wagi. Wyspa ta ma wyśmienitą i obszerną zatokę, a dobrze umocniona, będzie dla powstańców nieoszacowaney wartości. Ma 13 mil długości i 2 szerokości, a południowy iey koniec iest tylko o 20 mil od wyspy S. Augustyna odległym.

Według naydokładnieyszego wyrachowania gazety Londyńskiey Times, ma stały ląd Ameryki Hisspańskiey 13 milionow mieszkańców, Indyanów, Hiszpanów, Murzynów i potomków onychże, nie rachuiąc w to Indyanów nad rzeką Meta, nad brzegami Guagivos, nad rzeką Oronoco i Rio-Negro, tudzież w Buenos-Ayres mieszkaiących. Jedna część ludności Ameryki Hiszpańskiey, szczególniey w Wenezueli, Guarimali, Guayaquilu, Chili, Kartagenie, i t. d. trudni się rolnictwem; wielu zaymuie się chowem bydła, szczególniey w Prowincyach nad rzeką la Plata i w części Wenezueli, gdy tymczasem mieszkańcy innych Prowincyi, iako to: w Mexyku, Peru i w Nowey Grenadzie prawie tylko w samych kopalniach pracuią.

Wielka Brytaniia.

Pisma publiczne zawieraią co następuie:

Dyplomatyczny Ajent tak zwaney Rzeczypospolitey Wenezuelskiey, do Londynu wysłany, ma, iak słychać, zlecenie, aby u Rządu Angielskiego zupełną neutralność w boiu o niepodległość Wenezueli wyiednać, za co się Rzeczpospolita do przyznania Anglii zupełnie wolnego handlu, z nowymi republikanami, na wieczne czasy gotową oświadcza. Bije to w oczy, że Angliia tem sam prawem, iakie względem Buenos-Ayres wykonywa, utrzymuiąc tam Konsula i eskadrę neutralności dla zasłanienia handlu swoiego, także i względem nowey Rzeczypospolitey Wenezuelskiey tak postąpić sobie może, aby obie, to iest: Rzeczpospolita i handel Angielski, nienaruszonemi zostawały.

Gazeta Londyńska Times umieściła co następuie: „Ajent Wenezuelski obligował nas o wyraźne obwieszczenie, że poniższy artykuł w iedney lub dwóch gazetach tuteyszych umieszczony, a mianowicie: „iż Ajent niepodległych „z Ameryki południowey obecnie w „Londynie bawiący, od Officerów morskich „sprawie niepodległości służyć chcących, po „20 gwineów podarunku za stopień Officera „żąda“ wielką i fałszywą iest potwarzą.

Dnia 14. Sierpnia przybył Kontr-Admirał Malcolm na liniiowym okręcie Newcastle z wyspy S. Heleny do Portsmutu. Admirał Pamplin obiął po nim dowództwo na pomienioney stacyi. Pułkownik Fagan, przybył z wyspy S. Heleny do Londynu z urzędowemi listami od tamecznego Gubernatora Sir Hudsona Lowego.

Francya.

Monitor Paryzki zawiera w urzędowey części swoiey poniższe rozporządzenie Krolewskie z dnia 13go Sierpnia: „My Ludwik, etc. etc. Wszystkim, którzy to czytać będą, pozdrowienie Nasze! Gorliwość i stałość, z iaką się Nasze Trybunały i Władze sądowe ieszcze w ostatnich czasach do utrzymania spokoyności przyczyniały, zasłużyły na pochwałę Naszą. Lecz oraz bolesno było sercu Naszemu, że w kilku stronach Królestwa musieliśmy używać przepisaney prawem surowości przeciwko osobom, które się przez drożyznę i rzadkość żywności do nieładów pociągnąć dały. Czuiemy żywą potrzebę nie mieszania tych nieszczęśliwych z owymi krnąbrnymi ludźmi, co się w kilku mieysoach dopuścili zdrożności, które ich nędze wraz z nieszczęściem Państwa pomnożyć musiały.“

„Teraz, gdy pora roku upragniony czas żniwa sprowadziła i tegoroczne cierpienia skończyła, nie możemy się lepiey za dobrodzieystwa Opatrzności wdzięcznymi okazać, iak powracaiąc owych, raczey uwiedzionych, aniżeli winnych ludzi, rodzinom onychże i zwyczaynym pracom ich powołania. — Daiąc im przeto zupełne przebaczenie, pragniemy, ażeby dzieląc radość kochanych Poddanych Naszych, życzenia swoie z owemi połączyli, które niezabawem za pomyślność Francyi do Nieba posyłać będziemy, a to w owych dwóch dniach wielce uroczystych, z których ieden

iuż sam przez siebie święty, dla Francyi przez ślub Ludwika XIIIgo stał się ieszcze ważnieyszym (15sty Sierpnia), drugi zaś (uroczystość Sgo. Ludwika dnia 25go Sierpnia) ze strony Kościoła pamiątce iednego z N. Przodków Naszych poświęconym został.“

„Z tych powodów, na zdanie sprawy Naszego W. Zachowawcy pieczęci, Ministra Sekretarza Stanu Departamentu Sprawiedliwości, uchwaliliśmy i rozkazuiemy co następuie:

„1) Zupełna i powszechna amnestya daie się wszystkim owym Poddanym Naszym, którzy przez Sąd Policyi poprawczey ścigani, albo na kary policyyne skazani są za wykroczenia, których się od dnia 1. Września 1816go aż do dnia dzisieyszego, z powodu drożyzny żywności dopuścili.“

„Wszyscy, którzy się w skutku iakowego rozkazu aresztowania, wyroku, lub w skutku rozporządzenia z powodu owych wykroczeń wydanego, w więzieniu znayduią, maią stosownie do ninieyszey amnestyi natychmiast bydź uwolnieni, iak dalece z innych powodów w więzieniu pozostać się nie muszą. Względem owych, którzy mocą wyroku pod dozór Policyi oddani zostali, ma się przy tymże dozorze pozostać.“

„Wszystkie śledzenia ustaią co do owych, którzy się z powodu podobnych wykroczeń w ręku sprawiedliwości ieszcze nie znayduią.“

„2.) Od ninieyszey amnestyi wyłączeni są ci, którzy iuż dawniey za zbrodnie albo występki skazani, takowych znowu się dopuścili.“

Luboć się plany rewolucyonistów Lugduńskich dnia 8. Lipca nie powiodły, przecież okazało się z badań, że tylko dogodney chwili czekaią, aby ponowić usiłowania swoie. Tak przeznaczyli byli dzień 14. Lipca (rocznicę zdobycia bastylli w Paryżu) na wybuchnienie nowego buntu. Jenerał Canuel i czuyny Prezydent miasta Lugdunu, Hrabia Fargues, byli tymczasem dosyć wcześnie o tem uwiadomieni, i umieli przedsięwziąć tak mądre środki, że spokoyność publiczna przerwaną nie była. Jednakowoż było woysko liniiowe tu i owdzie kamieniami przywitane; potłuczone butelki rzucano na głowy Szwaycarów, a gwardye narodowe oblewano wrzącą wodą. Nie przyszło atoli do żadnych scen gorszych. Dnia 25. Lipca okazywali się wichrzyciele na nowo bardzo czynnemi, ale i tym razem bezskutecznie. Powstańcy w okolicy mieli przyrzeczenie, że skoro się w potrzebney liczbie zgromadzą, natenczas Eugeniusz Beauharnois, Soult i inni dowództwo nad nimi obeymą. U iednego ślusarza znaleziono blat do drukowania odezwy, a pod tą był podpis: „Grouchy, naczelny Wódz obozu pod Lugdunem.“

Dnia 7. Sierpnia skazał Sąd prewotalny Lugduński znowu 16 mieszkańców Departamentu tameczuego, iako głównych sprawców ostatnich niespokoyności, na karę śmierci. Wszyscy atoli skazani, są nieobecni, a zatem ma się wyrok na ich potretach spełnić.

Rozmaite Wiadomości.

Dostrzegacz Austryacki zawiera następuiący artykuł:

„Gazeta Morning-Chronicle z dnia 5. Sierpnia zapełniła prawie dwie swoie długie kolumny mniemaną protestacyą, którą Nayiaśnieysza Arcy-Xiężna Marya Ludwika, Xiężna Parmy, podać miała d. 19go Lutego 1815go Kongressow. Wiedeńskiemu przeciwko osadzeniu Dynastyi Burbonow na tronie Francuzkim. Dokument ten (mowi rzeczona gazeta) napisany iest w ięzyku Francuzkim, a teraz przełożony na ięzyk Angielski z tłómaczenia Niemieckiego, które złożonem iest w archiwach miasta Frankfortu (!!!). — Zaledwiebyśmy (tak pisze Dostrzegacz Austryacki) poczytali byli za rzecz wartą ś tygi wspomnieć iedną sylabą o tym nowym kłamliwym produkcie, gdyby oprócz gazety Morning-Chronicle i iey wierney przyiaciołki i sprzymierzeńczyni, Vrai-Liberal, inne także gazety, a mianowicie Journal de la Belgique z dnia 10. Sierpnia nie umieściły były tego mniemanego dokumentu iako aktu, należącego w celnieyszym stopniu do historyi. Oświadczamy niniejszem, iż ten akt, przez nieprzyiacioł porządku i spokoyności Europy ułożony, iest od początku aż do końca zmyślonym.“

Tenże Dostrzegacz w następnym numerze swoim (235) to ieszcze dodaie: „Według gazet Angielskich, nie iest bynaymniey nowym wynalazek aktu, o którym wspomnieliśmy wczora na końcu gazety naszey; ułożono go bowiem w Paryżu r. 1815go, drukowano taiemnie w piwnicy pałacu Regnault de St. Jean d'Angely, i bezpośrednio przed wylądowaniem Bonapartego w koszarach go rozdawano.“
